EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 26.11.2024.
COM(2024) 720 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Latvije

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Latvije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263, a posebno njezin članak 17.,

uzimajući u obzir preporuku Komisije,

budući da:

OPĆA RAZMATRANJA

Reformirani okvir gospodarskog upravljanja u EU-u stupio je na snagu 30. travnja 2024. Uredba (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru[1], izmijenjena Uredba (EZ) br. 1467/97 o provedbi postupka u slučaju prekomjernog deficita[2] i izmijenjena Direktiva Vijeća 2011/85/EU o proračunskim okvirima država članica[3] glavni su elementi reformiranog okvira gospodarskog upravljanja u EU-u. Održivost javnog duga te održiv i uključiv rast ciljevi su okvira koji će se ostvariti reformama i ulaganjima. Okvir se odnosi na srednjoročno razdoblje, potiče odgovornost na nacionalnoj razini te djelotvornu i koherentnu provedbu propisa.

Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni planovi koje države članice trebaju dostaviti Vijeću i Komisiji u središtu su novog okvira gospodarskog upravljanja. Dva su cilja tih planova: i. osigurati da se do kraja razdoblja prilagodbe dug opće države uvjerljivo smanji ili da ostane na razboritim razinama te da se državni deficit u srednjoročnom razdoblju smanji i zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a i ii. osigurati provedbu reformi i ulaganja kojima se svladavaju glavni izazovi utvrđeni u kontekstu europskog semestra i doprinosi zajedničkim prioritetima EU-a. Zato se u svakom planu treba obvezati na kretanje neto rashoda[4] u srednjem roku i tako u biti uvesti proračunsko ograničenje za trajanja plana, od četiri do pet godina (ovisno o redovnom trajanju zakonodavnog razdoblja u državi članici). Osim toga, u planu treba objasniti kako će država članica provedbom reformi i ulaganja svladati glavne izazove utvrđene u kontekstu europskog semestra, osobito u preporukama za

---

1 Uredba (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 (SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

2 Uredba Vijeća (EU) 2024/1264 od 29. travnja 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1467/97 o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

3 Direktiva Vijeća (EU) 2024/1265 od 29. travnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

4 Neto rashodi kako su definirani u članku 2. Uredbe (EU) 2024/1263 znači državni rashodi bez i. izdataka za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

pojedinu zemlju (što, ovisno o slučaju, uključuje i one koje se odnose na postupak u slučaju makroekonomskih neravnoteža) i kako će država članica doprinijeti zajedničkim prioritetima Unije. Razdoblje fiskalne prilagodbe traje četiri godine i može se produljiti za najviše tri godine ako se država članica obveže da će provesti relevantne reforme i ulaganja koji ispunjavaju kriterije iz Uredbe (EU) 2024/1263.

Komisija nakon dostave plana treba ocijeniti ispunjava li plan zahtjeve iz Uredbe (EU) 2024/1263.

Vijeće zatim na preporuku Komisije treba donijeti preporuku kojom se utvrđuje kretanje neto rashoda dotične države članice i, ako je primjenjivo, potvrđuju obveze provedbe reformi i ulaganja na kojima se temelji produljenje razdoblja prilagodbe.

RAZMATRANJA O NACIONALNOM SREDNJOROČNOM FISKALNO-STRUKTURNOM PLANU LATVIJE

Latvija je 15. listopada 2024. Vijeću i Komisiji dostavila svoj nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan, nakon što je u dogovoru s Komisijom produljen rok iz članka 36. Uredbe (EU) 2024/1263 zbog razloga koje je navela Latvija.

Proces prije dostave plana

Latvija je prije podnošenja svojeg plana zatražila tehničke informacije[5] koje je Komisija dostavila 21. lipnja 2024. i objavila 15. listopada 2024.[6] U tehničkim informacijama navodi se razina strukturnog primarnog salda u 2028. koja je potrebna da se u srednjoročnom razdoblju deficit opće države održi ispod 3 % BDP-a, a dug opće države ostane ispod 60 % BDP-a, čak i bez daljnjih proračunskih mjera nakon četverogodišnjeg razdoblja prilagodbe. Srednjoročno razdoblje definirano je kao razdoblje od deset godina nakon isteka razdoblja prilagodbe. Tehničke informacije sastavljaju se i dostavljaju državama članicama u dva scenarija: jedan podrazumijeva usklađenost sa zaštitnom mjerom za otpornost na deficit[7], u skladu s člankom 9. stavkom 3. Uredbe (EU) 2024/126, i drugi bez te zaštitne mjere. U tehničkim informacijama za Latviju utvrđeno je da bi, na temelju pretpostavki Komisije, radi usklađenosti s primjenjivim fiskalnim pravilima tijekom četverogodišnjeg razdoblja prilagodbe strukturni primarni saldo trebao na kraju razdoblja prilagodbe (2028., u scenariju bez zaštitne mjere za otpornost na deficit) iznositi najmanje –1,3 % BDP-a, prema tablici u nastavku. Informacije radi, uzme li se u obzir i zaštitna mjera za otpornost na deficit, strukturni primarni saldo trebao bi do kraja razdoblja prilagodbe (2028.) iznositi najmanje –

---

5 Prethodne smjernice koje su dostavljene državama članicama i Gospodarskom i financijskom odboru sadržavaju tehničke informacije i. bez produljenja razdoblja prilagodbe od četiri godine i s produljenjem razdoblja prilagodbe na sedam godina i ii. sa zaštitnom mjerom za otpornost na deficit i bez te zaštitne mjere. Sadržavaju i glavne početne uvjete i temeljne pretpostavke u Komisijinu okviru za srednjoročne projekcije državnog duga. Referentni smjer kretanja izračunan je na temelju metodologije opisane u izvješću Komisije o održivosti duga za 2023. (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Temelji se na proljetnoj prognozi Europske komisije 2024. i njezinu srednjoročnom produljenju do 2033., a dugoročni rast BDP-a i troškovi starenja u skladu su sa zajedničkim Izvješćem Europske komisije i Vijeća o starenju stanovništva za 2024. (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#latvia.

7 U zaštitnoj mjeri za otpornost na deficit iz članka 8. Uredbe (EU) 2024/1263 utvrđeno je da godišnje poboljšanje strukturnog primarnog salda iznosi 0,4 postotna boda BDP-a (odnosno 0,25 postotnih bodova BDP-a u slučaju produljenja razdoblja prilagodbe) sve dok strukturni saldo ne bude manji od 1,5 % BDP-a.

0,1 % BDP-a. Međutim, zaštitna mjera za otpornost na deficit nije zahtjev za Latviju, koja ispunjava uvjete za tehničke informacije.

Tablica 1: Tehničke informacije koje je Komisija dostavila Latviji

Zadnja godina razdoblja prilagodbe	2028.
Minimalna vrijednost strukturnog primarnog salda (% BDP-a), scenarij bez zaštitne mjere za otpornost na deficit	–1,3
Samo informativno: Minimalna vrijednost strukturnog primarnog salda (% BDP-a), scenarij sa zaštitnom mjerom za otpornost na deficit	–0,1

Izvor: izračuni Komisije.

U skladu s člankom 12. Uredbe (EU) 2024/1263, Latvija i Komisija organizirale su tehnički dijalog u rujnu 2024. Glavne su teme dijaloga bile kretanje neto rashoda prema predviđanjima Latvije i njegove temeljne pretpostavke (osobito potencijalna proizvodnja i kamatne stope), kao i planirana provedba reformi i ulaganja kojima se svladavaju glavni izazovi utvrđeni u kontekstu europskog semestra te doprinosi zajedničkim prioritetima Unije za pravednu i zelenu tranziciju, socijalnu i gospodarsku otpornost, energetsku sigurnost i izgradnju obrambenih kapaciteta.

Prema informacijama koje je dostavila u svojem planu Latvija je u rujnu 2024. izvijestila da je u skladu s člankom 11. stavkom 3. i člankom 36. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EU) 2024/1263 sudjelovala u postupku savjetovanja sa socijalnim partnerima i drugim relevantnim dionicima, uključujući Udruženje organizacija poslodavaca, Konfederaciju slobodnih sindikata i Udruženje lokalnih i regionalnih uprava. Prema informacijama koje je Latvija dostavila u svojem planu na tom se sastanku raspravljalo o tome kako Latvija planira provesti preporuke za pojedinu zemlju i doprinijeti zajedničkim prioritetima EU-a, a poseban naglasak bio je na poreznoj politici, obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti.

U lipnju 2024. Vijeće za fiskalnu disciplinu (neovisna fiskalna institucija Latvije) potvrdilo je makroekonomsku prognozu na kojoj se temelji srednjoročni proračunski okvir za razdoblje 2024. – 2028. utvrdivši da je makroekonomska prognoza Ministarstva financija općenito razborita i da odražava stvarna gospodarska kretanja. Vijeće za fiskalnu disciplinu u listopadu je dalo mišljenje o srednjoročnom proračunskom okviru za razdoblje 2025. – 2028., proračunu za 2025. i srednjoročnom fiskalno-strukturnom planu. Zaključilo je da, iako su za fiskalne prognoze za 2024. i izradu proračuna za 2025. upotrijebljeni aktualni nacionalni fiskalni podaci, makroekonomska prognoza potvrđena u lipnju ove godine nije revidirana i stoga u njoj nisu uzeti u obzir rezultati revizije referentnih vrijednosti ni najnovija gospodarska kretanja. S druge strane, Vijeće za fiskalnu disciplinu utvrdilo je da je fiskalna putanja srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana u skladu s uvjetima iz Uredbe 2024/1263 (tehničke informacije Komisije).

Drugi povezani procesi

Latvija je 15. listopada dostavila svoj nacrt proračunskog plana za 2025. Komisija je [26. studenog 2024.] donijela mišljenje o tom nacrtu proračunskog plana[8].

Vijeće je u kontekstu europskog semestra 21. listopada 2024. Latviji uputilo nekoliko preporuka[9].

[8] Mišljenje Komisije o nacrtu proračunskog plana Latvije, 26.11.2024., C(2024) 9060 final.

SAŽETAK I KOMISIJINA OCJENA PLANA

U skladu s člankom 16. Uredbe (EU) 2024/1263 Komisija je ocijenila plan kako slijedi:

Kontekst: Makroekonomsko i fiskalno stanje i izgledi

U Latviji je 2023. zabilježen rast gospodarske aktivnosti od 1,7 % zbog ulaganja i javnih rashoda. Prema jesenskoj prognozi Europske komisije 2024. očekuje se stagnacija gospodarstva u 2024. zbog slabe privatne potrošnje i ulaganja, i to unatoč snažnoj državnoj potrošnji. U 2025. predviđa se povećanje realnog BDP-a za 1 %, a u 2026. za 2,1 % jer se očekuje oporavak privatne potrošnje i ulaganja. Očekuje se i da će se u 2026. povećati i izvoz. Nakon pada u 2024., u razdoblju prognoze (tj. 2024. – 2026.) očekuje se ponovno povećanje potencijalnog rasta BDP-a u Latviji, na 1,5 % u 2026. Stopa nezaposlenosti u 2023. iznosila je 6,6 %, a Komisija predviđa da će u 2024. iznositi 6,7 %, 6,7 % u 2025. i 6,5 % u 2026. Predviđa se da će se inflacija (deflator BDP-a) smanjiti s 9,1 % u 2023. na 1,2 % u 2024., da će u 2025. iznositi 2,2 %, a u 2026. 2,2 %.

Kad je riječ o fiskalnim kretanjima, deficit opće države u Latviji iznosio je 2023. 2,4 % BDP-a. Prema jesenskoj prognozi Europske komisije 2024. predviđa se da će u 2024. dosegnuti 2,8 % BDP-a, u 2025. povećati se na 3,2 % BDP-a, a u 2026. bez promjene politika ostati na 3,2 % BDP-a. Jesenska prognoza Europske komisije 2024. uključuje nacrt proračuna Latvije za 2025., koji je vlada u listopadu predložila nacionalnom parlamentu. Na kraju 2023. dug opće države iznosio je 45,0 % BDP-a. Prema jesenskoj prognozi Europske komisije 2024., očekuje se povećanje udjela duga u BDP-u na 48,1 % krajem 2024. Predviđa se daljnje povećanje na 50,3 % BDP-a krajem 2025. i 51,6 % krajem 2026. Komisija u svojoj fiskalnoj prognozi nije uzela u obzir obveze politike preuzete u srednjoročnim planovima sve dok ne budu vjerodostojno najavljene i dovoljno detaljno razrađene u konkretne mjere.

Kretanje neto rashoda i glavne makroekonomske pretpostavke iz plana

Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan Latvije odnosi se na razdoblje 2025. – 2028 i četverogodišnju fiskalnu prilagodbu.

Plan sadržava sve informacije propisane u članku 13. Uredbe (EU) 2024/1263. S druge strane, plan ne sadržava tablice 7c i 7d iz Smjernica državama članicama o zahtjevima za informacije za srednjoročne fiskalno-strukturne planove i godišnja izvješća o napretku, objavljenih u Službenom listu 21. lipnja 2024. No te tablice nisu neophodne za ocjenu plana Latvije.

Plan Latviju obvezuje na kretanje neto rashoda navedeno u tablici 2, što odgovara prosječnom rastu neto rashoda od 4,1 % u godinama od 2025. do 2028. Tehničke informacije (uz pretpostavku linearne prilagodbe) u skladu su s prosječnim rastom neto rashoda od 3,7 % tijekom razdoblja prilagodbe (2025. – 2028.). Rezultat kretanja neto rashoda za koje je u planu preuzeta obveza trebao bi biti strukturni primarni saldo od –1,3 % BDP-a na kraju razdoblja prilagodbe (2028.). To je jednako minimalnoj razini strukturnog primarnog salda od –1,3 % BDP-a u 2028., koju je Komisija navela u tehničkim informacijama od 21. lipnja 2024.[10] U planu se pretpostavlja smanjenje potencijalnog rasta BDP-a na 2,1 % u 2025. (s 2,2 % u 2024.), a potom na 0,9 % u 2028. Osim toga, u planu se očekuje da će deflator BDP-a ostati stabilan i iznositi 2,5 % tijekom razdoblja prilagodbe (2025. – 2028.).

Tablica 2: Kretanje neto rashoda i glavne pretpostavke iz plana Latvije

[9] Preporuka Vijeća o ekonomskoj, proračunskoj i strukturnoj politici te politici zapošljavanja Latvije, još nije objavljeno.

[10] Scenarij bez zaštitne mjere za otpornost na deficit.

	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	Prosjek tijekom razdoblja valjanosti plana za 2025. – 2028.
Rast neto rashoda (godišnje, %)	9,1	5,9	3,6	3,4	3,3	4,1
Rast neto rashoda (kumulativno, od bazne godine 2023., %)	9,1	15,5	19,7	23,8	27,9	nije primjenjivo
Potencijalni rast BDP-a (%)	2,2	2,1	1,2	0,9	0,9	1,3
Inflacija (deflator BDP-a) (%)	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Izvor: Srednjoročni fiskalno-strukturni plan Latvije i izračuni Komisije

Implikacije preuzetih obveza za kretanje neto rashoda iz plana na dug opće države

Ako se ostvare preuzete obveze za kretanje neto rashoda iz plana i temeljne pretpostavke, dug opće države trebao bi se, prema planu, postupno povećavati s 45,8 % u 2024. na 50,8 % BDP-a na kraju razdoblja prilagodbe (2028.), u skladu s tablicom u nastavku. Očekuje se da će se nakon prilagodbe u srednjoročnom razdoblju (tj. do 2038.) udio duga postupno povećavati u skladu s planom i do 2038. dosegnuti 59,9 %.

Tablica 3: Dug opće države i kretanja salda u planu Latvije

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2038.
Državni dug (% BDP-a)	43,6	45,8	47,5	48,5	49,7	50,8	59,9
Saldo države (% BDP-a)	–2,2	–2,6	–2,9	–2,9	–2,9	–2,9	–2,9

Izvor: Srednjoročni fiskalno-strukturni plan Latvije

Zato bi prema planu dug opće države u srednjoročnom razdoblju ostao ispod referentne vrijednosti od 60 % BDP-a iz Ugovora. Dakle, na temelju obveza provedbe politika iz plana i makroekonomskih pretpostavki kretanje neto rashoda navedeno u planu smatra se usklađenim s kriterijem duga iz članka 16. stavka 2. Uredbe (EU) 2024/1263.

Implikacije preuzetih obveza za kretanje neto rashoda iz plana na saldo opće države

Na temelju kretanja neto rashoda i pretpostavki iz plana, deficit opće države trebao bi u razdoblju prilagodbe ostati na razini od 2,9 % BDP-a godišnje. Zato prema planu saldo opće države neće do kraja razdoblja prilagodbe (2028.) premašiti referentnu vrijednost od 3 % BDP-a. Osim toga, državni deficit neće tijekom deset godina nakon razdoblja prilagodbe (tj. do 2038.) premašiti 3 % BDP-a, nego će ostati neznatno ispod referentne vrijednosti deficita. Zato se na temelju obveza provedbe politika iz plana i makroekonomskih pretpostavki kretanje neto rashoda navedeno u planu smatra usklađenim s kriterijem deficita iz članka 16. stavka 2. Uredbe (EU) 2024/1263.

Makroekonomske pretpostavke iz plana

Plan se temelji na pretpostavkama koje se razlikuju od pretpostavki koje je Komisija 21. lipnja 2024. dostavila Latviji. Konkretno, u planu se koriste različite pretpostavke za šest varijabli, odnosno za ishodišnu točku (strukturni primarni saldo, potencijalni rast BDP-a, stvarni rast BDP-a, nominalna implicitna kamatna stopa na dug, prilagodba stanja i tokova te rast deflatora BDP-a). Te razlike treba pomno provjeriti, osobito zato što je prosječni rast neto rashoda u planu veći od navedenog u tehničkim informacijama.

Razlike koje najviše utječu na prosječni rast neto rashoda navedene su u nastavku, zajedno s provjerom svake, zasebno razmatrane razlike.

U planu se pretpostavlja početni strukturni primarni proračunski saldo od –0,8 % BDP-a u 2024., što je 0,6 postotnih bodova više od pretpostavke strukturnog primarnog salda od –1,4 % BDP-a iz tehničkih informacija od 21. lipnja 2024. i 0,7 postotnih bodova više u odnosu na jesensku prognozu Europske komisije 2024. To doprinosi većem prosječnom rastu neto rashoda u razdoblju prilagodbe od onoga iz pretpostavki Komisije.

Bolja fiskalna pozicija u 2024. odraz je sljedećih pretpostavki iz plana:

— niži ukupni deficit. Pretpostavke iz plana o ažuriranim proračunskim rashodima i višim neporeznim prihodima u skladu su s jesenskom prognozom Europske komisije 2024., a pretpostavke o poreznim prihodima u 2024. čine se optimističnima,

— lošiji ciklički položaj gospodarstva. Dok pretpostavka iz plana o većem potencijalnom rastu BDP-a u 2024. nije u skladu sa zajedničkim okvirom za analizu održivosti duga, sniženi stvarni rast BDP-a u 2024. i pretpostavke o realnom i potencijalnom rastu proizvodnje od 2025. nadalje jesu,

— veći troškovi kamata. Pretpostavke iz plana o višoj nominalnoj implicitnoj kamatnoj stopi temelje se na novijoj procjeni nacionalnih tijela i u skladu su s jesenskom prognozom Europske komisije 2024.

Općenito, pretpostavke iz plana o poboljšanjima u ishodišnoj točki 2024., koje nisu opravdane, uravnotežene su pretpostavkama koje su u skladu sa zajedničkim okvirom za analizu održivosti duga koji se primjenjuje od 2025. nadalje. Preostale razlike ne utječu bitno na prosječni rast neto rashoda u odnosu na pretpostavke Komisije. To navodi na zaključak da se razlika između kretanja neto rashoda u planu i tehničkim informacijama može objasniti razlikama u pretpostavkama koje su općenito prihvatljive. Procjenjuje se da plan ispunjava zahtjev iz članka 13. točke (b) Uredbe (EU) 2024/1263. Komisija će voditi računa o toj ocjeni pretpostavki iz plana u budućim ocjenama usklađenosti s kretanjem neto rashoda.

Fiskalna strategija iz plana

U skladu s indikativnom fiskalnom strategijom iz plana, preuzete obveze o neto rashodima bit će ispunjene diskrecijskim mjerama na strani rashoda i prihoda. Diskrecijske mjere na strani prihoda uključuju revizije oporezivanja rada od 2025., posebno povećanje stope poreza na dohodak i povećanje horizontalne primjene neoporezivog dohotka. Budući da te mjere na strani prihoda imaju negativan fiskalni učinak, vlada je predložila sljedeće: porez na neočekivanu dobit za banke od 2025., preusmjeravanje 1 postotnog boda doprinosa za mirovinsko osiguranje koji se naplaćuju od ostvarenog dohotka s drugog mirovinskog stupa na prvi te druge kompenzacijske mjere, uključujući povećanje trošarina za različite skupine proizvoda i poreznih stopa za privatne i službene automobile. Na strani rashoda, diskrecijske mjere kojima se povećavaju rashodi uglavnom su namijenjene za jačanje unutarnje i vanjske sigurnosti, među ostalim kapaciteta službi za unutarnju sigurnost (uključujući povećanje plaća), kibernetičku sigurnost, kupnju streljiva i osobne opreme te vojnu potporu Ukrajini i

potporu ukrajinskim civilima u Latviji. Mjere kojima se smanjuju rashodi uključuju ograničenje rasta plaća u javnom sektoru, smanjenje rashoda za robu i usluge u sektorskim ministarstvima, reviziju rashoda općina za plaće i ulaganja te reviziju rashoda za poduzeća uključena u opću državu. Specifikacija mjera politike koje se trebaju donijeti potvrdit će se ili prilagoditi te kvantificirati u godišnjim proračunima. Provedba indikativne fiskalne strategije iz plana još je izložena nekim rizicima, koji proizlaze iz precijenjenog fiskalnog učinka određenih diskrecijskih mjera na strani prihoda i većih potreba za potrošnjom u području obrane, zbog čega će možda biti potrebne dodatne diskrecijske mjere na strani prihoda ili ograničenje rashoda. U nacrtu proračunskog plana za 2025. navode se mjere politike koje će pomoći da se ispune obveze o neto rashodima[11].

Namjeravane reforme i ulaganja u planu kojima se svladavaju glavni izazovi utvrđeni u kontekstu europskog semestra i doprinosi zajedničkim prioritetima Unije

U planu se opisuju namjeravane politike za reforme i ulaganja kojima se svladavaju glavni izazovi utvrđeni u kontekstu europskog semestra, osobito u preporukama za pojedinu zemlju, i doprinosi zajedničkim prioritetima EU-a. Plan sadržava više od 130 reformi i ulaganja namijenjenih zajedničkim prioritetima EU-a, od kojih se za više od 40 koristi financijska potpora iz Mehanizma za oporavak i otpornost, a za više od 50 iz fondova kohezijske politike.

Za zajednički prioritet pravedne zelene i digitalne tranzicije, što uključuje klimatske ciljeve utvrđene u Uredbi (EU) 2021/1119, plan sadržava opsežan popis mjera grupiranih u smjerove politike kao što su prelazak na kružno gospodarstvo, obrazovanje i vještine, poticanje ulaganja, prometna održivost i digitalna infrastruktura. Reformama i ulaganjima iz plana namjeravaju se provesti preporuke za pojedinu zemlju iz 2024. o poticanju prelaska na kružno gospodarstvo i održivog upravljanja resursima, iz 2019. i 2020. o održivom prometu, iz 2023. i 2024. o ulaganjima u zelene i digitalne vještine, iz 2019., 2020. i 2022. o digitalnim uslugama i infrastrukturi, među ostalim u regijama, te iz 2019., 2020., 2022. i 2023. o usmjeravanju investicijske ekonomske politike na istraživanje i inovacije radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji. Nacionalni energetski i klimatski plan sadržava mjere za potporu zelenoj tranziciji poticanjem ulaganja, poboljšanjem energetske učinkovitosti i povećanjem udjela energije iz obnovljivih izvora u konačnoj potrošnji.

Za zajednički prioritet socijalne i gospodarske otpornosti, što uključuje europski stup socijalnih prava, plan sadržava opsežan popis mjera grupiranih u nekoliko područja politike, kao što su socijalna zaštita i sigurnost, zdravstvena zaštita, obrazovanje i vještine, politika zapošljavanja, poticanje ulaganja i dostupnost stanovanja. Reformama i ulaganjima iz plana namjeravaju se provesti preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022., 2023. i 2024. o poboljšanju primjerenosti socijalne zaštite, uključujući mirovine, dostupnosti, otpornosti, cjenovne pristupačnosti i kvalitete zdravstvene zaštite te kvalitete obrazovanja, posebno strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, radi pružanja vještina potrebnih na tržištu rada; preporuke iz 2019., 2020. i 2024. o poboljšanju sudjelovanja na tržištu rada; preporuke iz 2019., 2020., 2022., 2023. i 2024. o poticanju ulaganja u inovacije i pristupa financiranju te preporuka iz 2019. o poboljšanju pružanja usluga cjenovno pristupačnog i socijalnog stanovanja.

Za zajednički prioritet energetske sigurnosti plan sadržava niz mjera za smanjenje ovisnosti zemlje o fosilnim gorivima, promicanje energetske učinkovitosti, uvođenje energije iz obnovljivih izvora, a posebno za dovršetak sinkronizacije elektroenergetskog sustava s europskom kontinentalnom mrežom uz potporu iz Instrumenta za povezivanje Europe (komponenta energetike) i Mehanizma za oporavak i otpornost. Te su mjere uključene u smjer

[11] Vidjeti Mišljenje Komisije o nacrtu proračunskog plana Latvije, 26.11.2024., C(2024)9060 final.

politike u području energetike i energetske učinkovitosti. Nadalje, reformama i ulaganjima iz plana namjeravaju se provesti preporuke za pojedinu zemlju iz 2020., 2022., 2023. i 2024. o smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima i ubrzanju uvođenja energije iz obnovljivih izvora, iz 2019. i 2022. o jačanju energetske infrastrukture i mreža, iz 2019., 2022. i 2023. o poboljšanju energetske učinkovitosti te iz 2022. i 2023. o povećanju sigurnosti opskrbe i nastavku sinkronizacije s elektroenergetskom mrežom Unije.

Za zajednički prioritet obrambenih kapaciteta plan predviđa izradu skupa mjera povezanih s nacionalnim oružanim snagama, koje bi prvenstveno bile namijenjene suzbijanju prijetnji za zemlju i zaštiti civilnog stanovništva.

Osim toga, plan sadržava druge mjere politika koje se ne odnose samo na zajedničke prioritete EU-a. U okviru smjera porezne politike mjerama se namjeravaju provesti preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2022., 2023. i 2024. o širenju oporezivanja smanjenjem poreznog opterećenja za osobe s niskim i srednjim dohotkom te poboljšanjem plaćanja poreza i porezne discipline. Kad je riječ o smjeru politike za učinkovitost javnog sektora, plan sadržava mjere kojima se namjerava provesti preporuka za pojedinu zemlju iz 2019. o jačanju odgovornosti i učinkovitosti javnog sektora, primjerice reforme za poboljšanje upravljanja poduzećima u vlasništvu države ili općina i sprečavanje sukoba interesa, koje su uključene u plan za oporavak i otpornost. Radi provedbe preporuke za pojedinu zemlju iz 2024. o poboljšanju poslovnog okruženja plan sadržava reforme za utvrđivanje i uklanjanje birokratskih prepreka, smanjenje administrativnog opterećenja za izgradnju nekretnina, nadzor tržišta u bankarskom sektoru i, uz potporu plana za oporavak i otpornost, modernizaciju registra poduzeća.

Plan sadržava informacije o dosljednosti i, prema potrebi, komplementarnosti s fondovima kohezijske politike i planom za oporavak i otpornost Latvije. U planu se na odgovarajući način upućuje na mjere uključene u plan za oporavak i otpornost i program kohezijske politike, kao i na različite izvore financiranja. U planu se također upućuje na razgraničenja i komplementarnosti različitih izvora financiranja.

Plan sadržava pregled potrebnih državnih ulaganja u Latviji u svrhu zajedničkih prioriteta EU-a. Za razdoblje 2025. – 2028. ukupno su potrebna ulaganja u iznosu od oko 15,5 milijardi EUR. Primjeri ulaganja koje Latvija smatra potrebnima za potporu pravednoj zelenoj tranziciji i digitalnoj transformaciji, u skladu s klimatskim ciljevima utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/1119, uključuju digitalizaciju i modernizaciju luke u Rigi i Liepaji, održivi promet, energetsku učinkovitost zgrada, proizvodnju električne i toplinske energije, digitalizaciju javne uprave, upravljanje vodama i otpadnim vodama te obnovu narušenih ekosustava u kopnenim i morskim područjima, za što su potrebna ulaganja u iznosu od ukupno 6,6 milijardi EUR. Latvija je utvrdila da su za zajednički prioritet socijalne i gospodarske otpornosti, što uključuje europski stup socijalnih prava, potrebna ulaganja u iznosu od 3,9 milijardi EUR, primjerice za izgradnju velikog multimodalnog industrijskog i logističkog parka u luci Rigi željeznički povezanog s mrežom Rail Baltica, ulaganja u ceste, potporu visokom obrazovanju, inovacijama, istraživanju i razvoju vještina te poboljšanje primjerenosti socijalne zaštite. Za zajednički prioritet energetske sigurnosti u planu Latvije utvrđena su potrebna ulaganja u iznosu od 2,9 milijardi EUR, među ostalim za izgradnju terminala za pružanje usluga odobalne vjetroelektrane u luci Ventspils, ulaganja u luke Liepaju, Salacgrivu i Roju, sinkronizaciju mreže s europskom kontinentalnom elektroenergetskom mrežom, modernizaciju podzemnog skladišta plina u Inčukalnsu i ulaganja u rješenja za skladištenje energije u elektranama visokog kapaciteta. Za povećanje obrambenih kapaciteta u planu Latvije utvrđena su potrebna ulaganja u iznosu od 2,2 milijarde EUR, na primjer za obnovu i izgradnju skloništa, izgradnju novih centara za upravljanje katastrofama i razvoj infrastrukture za jačanje kapaciteta za odgovor službi za

unutarnje poslove, poboljšanje pomorske sigurnosti i obrambenih kapaciteta u lukama Rigi, Liepaji i Ventspilsu, kao i za niz mjera koje trebaju provesti nacionalne oružane snage.

Zaključak ocjene Komisije

Komisija općenito smatra da plan Latvije ispunjava kriterije iz Uredbe (EU) 2024/1263.

OPĆI ZAKLJUČAK

Vijeće bi u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) 2024/1263 trebalo Latviji preporučiti kretanje neto rashoda kako je navedeno u planu.

PREPORUČUJE da LATVIJA

1. Osigura da rast neto rashoda ne bude veći od maksimuma iz Priloga I. ovoj Preporuci.

Vijeće, osim toga, poziva Latviju da osigura provedbu reformi i ulaganja kojima se svladavaju glavni izazovi utvrđeni u kontekstu europskog semestra, osobito u preporukama za pojedinu zemlju, i doprinosi zajedničkim prioritetima Unije.

PRILOG I.

Maksimalne stope rasta neto rashoda
(godišnje i kumulativne stope rasta)
LATVIJA

Godine		2025.	2026.	2027.	2028.
Stope rasta (%)	Godišnje	5,9	3,6	3,4	3,3
	Kumulativno (*)	15,5	19,7	23,8	27,9

(*) Kumulativne stope rasta izračunavaju se upućivanjem na baznu godinu [2023.].

Sastavljeno u Strasbourgu

Za Vijeće
Predsjednik